

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἐν Ἀλλοδί . . . Δρ. 8
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ . . . Φρ. Χρ. 10

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

Ἡῦτα αἰτίσεις ἀπευσθύνεται :
Διεύθυνσιν Φωνῆς τῆς Ἡπείρου
Ἀ θ ῆ ν α ς

ΕΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΝ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

γίνονται δεκταὶ ἀπὸ 15 τρέχοντος Σεπτεμβρίου 1898 μέχρι 15 Σεπτεμβρίου 1899· καὶ δεύουν οἱ αἰτούντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ νὰ ἀποστέλλωσι καὶ τὴν συνδρομὴν διὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα. Ἀλλως δὲν θὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ αἰτήσις των.

Ἡ «Φωνὴ τῆς Ἡπείρου» εἶνε τὸ μόνον Ἡπειρωτικὸν ὄργανον τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἐπταετίας συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν Ἡπειρωτικῶν ζητημάτων καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπανταχοῦ διεσπαρμένων Ἡπειρωτῶν.

ΕΞ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ἡ περιοδεία τοῦ διοικητοῦ. — Τὸ καθήκον του. — Οἱ φόροι. — Δι καταπιέσεις τῶν ὑπαλλήλων. — Πῶς καταδιώκονται οἱ κάτοικοι ἀντὶ τῶν ληστῶν. — Τὰ κατορθώματα ἐνὸς γιούσμπας. — Ἡ «Φωνὴ τῆς Ἡπείρου» εἰς τὸ ἑβδομὸν ἔτος.

Ὁ γενικὸς διοικητὴς Ὀσμὰν πασᾶς ἀπὸ τι-
τινος ἤρχισε νὰ περιοδεύῃ τὴν Ἡπείρον, ἵνα
ἴδιοις ὀμμασιν ὡς λέγεται ἀντιληφθῇ τῆς κατα-
στάσεως τοῦ τόπου καὶ φροντίσῃ περὶ ὧν τῶν
κυβερνητικῶν ζητημάτων καὶ περὶ ἄλλων διοι-
κητικῶν μέτρων τὰ ὁποῖα χρῆζονται τῆς ἀμέσου
ἐπιβλέψεως καὶ ἀντιλήψεως αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.
Ἀφοῦ προηγουμένως ἐπισκέφθη τὴν ἐπαρχίαν
Κονίτσας καὶ Λιεσκοβικίου διηυθύνθη νῦν εἰς
Πρίβεζα καὶ ἰσως μεταβῇ εἰς Ἀργυρόκαστρον
Δέλβινον, Πωγώνιον κτλ.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι πάντοτε ἐκ τῆς περιοδείας
ταύτης ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας ἡ Α. Ε. θὰ δυνηθῇ
νὰ μελετήσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, τὰ
παθήματα τῶν κατοίκων καὶ τὴν πενίαν, ἥτις
μαστίζει τὰ περισσότερα μέρη καὶ θὰ μάθῃ περὶ
τῶν κατοίκων, ἐὰν βεβαίως τοιοῦτος εἶνε ὁ σκο-
πὸς αὐτοῦ, τίνος ἀνάγκη ἔχει ὁ τόπος καὶ
ποῖα κακὰ μαστίζουν αὐτόν. Ὑποθέτομεν ὅτι
ὁ Ὀσμὰν πασᾶς πρῶτον θὰ φροντίσῃ περὶ τῶν
ὑψηλῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα ἀποβλέπουσιν τὴν
πολιτικὴν τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ δὲν ἀμφιβά-
λομεν ὅτι μετὰ τὰ ζητήματα ταῦτα θὰ θελήσῃ
νὰ σκεφθῇ καὶ περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου
καὶ νὰ μελετήσῃ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ γί-
νουν πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων καὶ
πρὸς εὐκολίαν τῶν κατοίκων οἵτινες ἄχρι τοῦδε
οὐδὲν εὐεργέτημα ἢ μάλλον δεῖγμα μερίμνης εἶ-
δον ἐκ μέρους τῆς διοικήσεως.

Βεβαίως καθήκον τῆς Α. Ε. δὲν εἶνε νὰ
φροντίσῃ μόνον νὰ δώσῃ εἰς τοὺς κατὰ τόπους
ὑπαλλήλους διαταγὰς πρὸς εἰσπραξίν τῶν φό-
ρων μόνον, ἀλλὰ νὰ σκεφθῇ καὶ πῶς οἱ ἀτυ-
χεῖς τῆς Ἡπείρου κάτοικοι θὰ πληρώσωσι τοὺς
φόρους τούτους καὶ ἐὰν εἶνε δυνατόν νὰ τοὺς
πληρώσωσιν ἀπαντας. Ἡ σκέψις αὕτη πρέπει
νὰ ἀποτελῇ τὴν βᾶσιν πάσης ἐνεργείας καλοῦ
καὶ χρηστοῦ διοικητοῦ. Τί ὠφελεῖ νὰ εἰσπράτ-
τῶνται οἱ βασιλικοὶ φόροι διὰ τῆς πωλήσεως
τῶν ὑπαρχόντων τῶν κατοίκων, διὰ τῆς πωλή-
σεως τῶν οἰκιακῶν αὐτῶν σκευῶν, τῶν ὑποζυ-
γίων καὶ τῶν προβάτων; Ἀῦριον ὁ οὕτω ἀπο-
γυμνωθεὶς κάτοικος ὅχι μόνον δὲν θὰ εἶνε εἰς θέ-
σιν νὰ πληρώσῃ ἄλλον βασιλικὸν φόρον, ἀλλὰ
καὶ ὅπως ζῆσῃ θὰ ἀναγκασθῇ νὰ καταφύγῃ εἰς
τὴν ἐπαιτείαν καὶ νὰ περιφέρηται τῇδε κακίᾳ
ὡς πλάνης μὴ ἔχων ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνειαι.
Ἀτυχῶς μέχρι τοῦδε οἱ διοικούντες τὴν Ἡπει-
ρον ἐσκέφθησαν μόνον πῶς νὰ ἀρπάξωσι χρή-
ματα ἀπὸ τοὺς κατοίκους καὶ διὰ παντοίων μέ-
σων νὰ καταπιέζωσιν αὐτοὺς διὰ τῶν κατὰ τό-
πους ὑπαλλήλων, οἵτινες θέλοντες νὰ ἐπιδείξω-

σιν ἱκανότητα περὶ τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων
καὶ τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ἄλλων ὑποθέσεων
μετέρχονται ὅλα τὰ καταπιεστικά μέσα κατὰ
τῶν ἀνισχύρων κατοίκων οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε τολ-
μῶσι νὰ κάμωσι παράπονα εἰς τὴν ἀνωτέραν
διοικητικὴν ἀρχὴν πρῶτον διότι δὲν εἶνε εὐκο-
λον νὰ εὐρωσὶ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὡς ἐδρεύουσιν
ἐν Ἰωαννίνοις ὅπου δύσκολος εἶνε ἡ μετάβασις
εἰς τοὺς χωρικοὺς καὶ εἴτα διότι ἐκεῖνοι οἵτινες
ἀποφασίσωσι νὰ ὑποβάλωσι τοιαῦτα παράπονα
φοβοῦνται μήπως πάθωσι χειρότερα ἀπὸ τοὺς
ἀρμολογίους Ὀθωμανοὺς ὑπαλλήλους καθ' ὧν θὰ
στραφῶσι τὰ παράπονα ταῦτα· ἐνεκα δὲ τοῦ
φύδου τοῦτου μένουσιν ὑποφέροντες καὶ τίς εἶδε
ὡς πότε θὰ ὑποφέρωσιν. Ἡ δὲ ἐν γένει κατά-
στασις τοῦ τόπου, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως κυβερ-
νητικῆς ἐπιβλέψεως εὐρίσκεται εἰς τὸ χειρίστον
σημεῖον. Ὅθεν καὶ ἂν διέλθῃ τις θὰ ἀναχωρήσῃ
μὲ σπαρασσομένην καρδίαν ἐκ τῆς πενίας ἀφ'
ἐνὸς τῶν κατοίκων καὶ ἐξ ἄλλου ἐκ τῆς πίεσεως
τῶν ἀρχῶν πρὸς εἰσπραξίν τῶν χρημάτων τῶν
φόρων· ἔχεις δὲν ἔχεις, νηδοκίμησαν ἢ δὲν νη-
δοκίμησαν τὰ προϊόντα τῆς γῆς ὀφείλεις νὰ πλη-
ρώσῃς· καὶ ποῦ νὰ τὰ εὐρωσιν οἱ ἀτυχεῖς Ἡπει-
ρωταί; Ὅσοι ἔχουν ἀνδρας, τέκνα καὶ ἀδελ-
φοὺς εἰς τὸ ταξεῖδι κάτι περιμένουν καὶ κάπως
δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὴν μεγάλην βίαν
πρὸς πληρωμὴν. Ὅσοι ὁμως δὲν ἔχουν πῶς νὰ
πληρώσωσιν; Ἡ ἐσοδεία τῶν ἀμπελῶν κατε-
στράφη, ἢ ἄλλη ἐσοδεία τῶν δημητριακῶν καρ-
πῶν ὡσαύτως δὲν παρήγαγε τίποτε· λοιπὸν τί
νὰ πράξωσιν οἱ πτωχοί; νὰ εὐρωσὶ χρήματα
ὅπως ἀγοράσωσιν ὀλίγον ἀραβόσιτον ἵνα μὴ
ἀποθάνωσι τῆς πείνης ἢ νὰ πληρώσωσι τοὺς
φόρους; Καὶ τὰ δύο πρέπει νὰ γίνωσιν. Δὲν
ἔχομεν δὲ ἀμφιβολίαν ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα
θὰ ἀπασχολήσωσι περισσότερον τὸν διοικητὴν
Ὀσμὰν Πασᾶ, ὡς καὶ τὸ ζήτημα τῆς διαγω-
γῆς τῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑπαλλήλων, οἵτινες
ὀχυρούμενοι ὀπισθεν ἄλλων διαπραττοῦσι ὅσα
ἀπαγορεύονται ὑπὸ τῶν νόμων καὶ τῆς φιλαν-
θρωπίας καὶ θὰ ἐκδώσῃ αὐστηρὰς διαταγὰς.

Ὁ μουδέρης Ζαγορίου εἶνε εἰς τῶν ἐνικανω-
τέρων ἀχρηστος, ἀρπαξ, μίθυσος, μὴ συντελῶν
καθόλου εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦ-
ναντίον ὁσάκις παρουσιάζεται ζήτημά τι περι-
πλέκων αὐτὸ καὶ πολλαχῶς προβάλλων προσ-
κόμματα.

Ἐνεκα τῆς διαπραχθείσης πρὸ τινος ληστείας
περὶ τῆς ὁποίας μακρὸς ἐγένετο λόγος ἐξῆλθον
διάφορα στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα εἰς τὰς ἐ-
παρχίας Ζαγορίου καὶ Κουρέντων. Ὡς δὲ ἐπλη-
ροφρήθησαν οἱ φύλακες οὗτοι τῆς τάξεως καὶ τῆς
ἀσφαλείας συλλαμβάνουν καὶ φυλακίζουν ἢ κα-
ταβασανίζουν ἀθώους κατοίκους, τοὺς ἀγορῶ-
λάκας καὶ τοὺς ποιμένας καὶ παρ' αὐτῶν ζητοῦν
τὴν παράδοσιν τῶν ληστῶν. Εἶνε παράδοξος ὁ
τρόπος οὗτος τῆς καταδιώξεως τῶν ληστῶν.
Τοὺς καταδιώκουν ἐντὸς χωρίων τρώγοντες καὶ
πίνοντας εἰς βάρος τοῦ πτωχοῦ λαοῦ, ὡς αὐ-
τός ἔχει ὀρεξίν νὰ ὑποβάλῃ τοὺς ληστές, δη-
λαδὴ τοὺς ἀρπαγὰς τῆς περιουσίας του, αὐτοὺς
οἵτινες ἐνσπείρουσι τὸν τρόμον καὶ τὴν φοβίαν.
Καλὸν εἶνε, ἐπὶ τέλους, νὰ λάβῃ ἡ διοίκησις
ἄλλα μέτρα καταδιώξεως· νὰ πάσχῃ ὁ τόπος
ἀπὸ τοὺς ληστές ἀλλὰ νὰ πάσχῃ καὶ ἀπὸ τὰς
ἀρχάς;

Πρὸς ἐπικύρωσιν τῶν ὧν γράφω κατὰ τῶν
φυλάκων τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας σὰς ἀναφέρω

καὶ ἕτερον γεγονός. Εἰς Γκαλμάκι ἤδρευεν ὡς
ἀποσπασματάρχης ἐπὶ τῆς καταδιώξεως εἰς
γιούσμπας Τεφὴκ ὀνομαζόμενος. Ὁ μπῆς οὗ-
τος, πρὸ ὀλίγων ἡτῶν ἦτο μπᾶς τσαούσης εἰς
Πωγώνιον ὅπου εἶχε κάμει μὲ τὸ πάρα πάνω τὸ
καθῆκόν του ξυλοκοπῶν ἔτσι διότι τὸ ἤθελε καὶ
ἀρπάζων. Ἐκ Πωγωνίου μετέβη εἰς Κρήτην
παρὰ τῷ θεῷ του Χασὰν πασᾶ τῷ ἄλλοτε
διοικητῇ τῆς χωροφυλακῆς ἐν Ἡπείρῳ. Μετὰ
τὸν πόλεμον ὁ Χασὰν πασᾶς κατάρθρωσεν, ὡς
ἐκ τῆς φήμης ἦν ἀπέκτησε νικήσας εἰς Δομοκὸν
διὰ τῆς ταξιαρχίας του τὸν Μαστραπᾶ. νὰ κά-
μῃ καὶ τὸν Τεφὴκ γιούσμπας. Ὁ Τεφὴκ προα-
χθεὶς διωρίσθη φύλαξ τῆς περιουσίας τῶν κα-
τοίκων καὶ ἐστάθμευσεν εἰς Γκαλμάκι, θέσιν ἐπὶ
τῆς ὁδοῦ Ἰωαννίνων-Λιασκοβικίου καὶ Ἀργυ-
ροκάστρου. Πῶς δὲ νομίζεται ὅτι ἐφύλαττε τὴν
περιουσίαν τῶν κατοίκων; Ἀντὶ νὰ κλέπτουν
ἄλλοι ἐκλεπτεν αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ἐντὸς μικροῦ
διαστήματος κατέκλεψε ἅπαντα τὰ αἰγοπρο-
βάτα τῶν πέριξ χωρίων καὶ τὰ ἀπέστειλεν εἰς
τὸ χωρίον τοῦ Μεσσαριᾶν ὅπου ἐσχημάτισαν ὀλό-
κληρον ποίμνιον ἐκ 300 — 400 ζώων. Ἀλλὰ
κατὰ κακὴν του τύχην εἰς ἐκ Τσαρβαρίου οὐτι-
νος ἀδίκως εἶχε συλλάβει τοὺς ποιμένας ἡγεῖρε
κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν. Πρὸ τινος δὲ συνέλαβε δύο
λαθραῖα φορτία καπνοῦ καὶ ἀντὶ νὰ ἀποστείλῃ
ταῦτα εἰς τὴν ἀρμολογίαν ἀρχὴν, τὸν μὲν καπνὸν
ἐπώλησε, τὰ δὲ ζῶα ἔστειλεν ὡσαύτως εἰς Μεσ-
σαριᾶν. Ἡ Διεύθυνσις τῶν μονοπωλίων κατήγ-
γειλε τὴν πράξιν καὶ ὡς τούτου συνελήφθη καὶ
ἐφυλακίσθη εἰς Ἰωάννινα. Ἰδόμεν ὁμως τί θὰ
ἀπογίνῃ καὶ πῶς θὰ ἀποζημιωθῶσιν οἱ παθόντες.

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει, τῇ 15 Σεπτεμβρίου
1898, ἐξῆλθεν ἀφ' ἧς ἐξεδόθη ἡ «Φωνὴ τῆς Ἡ-
πείρου» ἀποστέλλω αὐτῇ τὰ θερμὰ συγχαρητήρια
διὰ τὴν περιφανῆ ταύτην νίκην ἣν κατήγαγε
κατωρθώσασα ἐπὶ ἐξ συνεχῇ ἔτη νὰ προῖσταται
πάντοτε τῶν ἀναφυόμενων Ἡπειρωτικῶν ζητη-
μάτων καὶ νὰ ὑψοῖ φωνήν, εὐθαρσῇ καθ' ὧν
ἐκείνων οἵτινες ἀδικοῦσιν εἴτε κοινότητος εἴτε
ἄτομα. Μίγα δι' ἡμᾶς συμφέρον ἀποτελεῖ ἡ
ὑπαρξὶς καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς «Φωνῆς τῆς Ἡπεί-
ρου» οὐδ' ἀμφιβάλλω ὅτι εἰσερχομένη νῦν εἰς τὸ
ἑβδομὸν ἔτος τὴν αὐτὴν θὰ ἀκολουθήσῃ πορείαν,
πολιτευομένη κατὰ τὰς ἐκαστοτάς περιστάσεις.
Ἐν τῷ ἀγῶνι ὃν διεξάγει θὰ ἀπαντήσῃ πολλὰς
δυσχερεῖς ἡνάγκασμένη οὕσα ἄλλως μὲν νὰ
εὐχαριστῇ, ἄλλως δὲ νὰ δυσχεραστῇ, ἀλλ' ἔστω
βεβαία ὅτι συνηγοροῦσα ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ
ὑπὲρ τῆς καταστάσεως τῆς Ἡπείρου θὰ ἐπιστῇ
πάντοτε τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν πολλῶν. Ἡμεῖς
ἐνταῦθα ἀδυνατοῦντες ἄλλως νὰ ἐκθώσωμεν, δι'
οὗς προανέφερον λόγους, ὅσα πάσχωμεν, ἐν τῇ
«Φωνῇ» εὐρίσκομεν πάντοτε καταφύγιον καὶ
εὐχόμεαι ὅπως ἡ πρὸς αὐτὴν ὑποστήριξις ὑπάρξῃ
μεγιστετέρα. Πρὸς τούτοις ἀπευθύνω καὶ πρὸς
τὸν συντάκτην αὐτῆς κ. Γεώργ. Γαργαλῆν τὰ
θερμὰ συγχαρητήρια ὅτι κατὰ τὸ ἐξαεὶς τοῦτο
διάστημα δὲν ὤκνησεν πάντα νὰ πράξῃ εἴτε ἐ-
δειλάσεν ἀπέναντι τῶν παρουσιαζομένων δυσχε-
ρειῶν διὰ φύλλον ἐξυπηρετοῦν ὠρεσμένα συμφέ-
ροντα καὶ εἰς ὠρεσμένα πράγματα καταγινόμε-
νον. Ἡμεῖς θέλομεν τὴν Φωνὴν τῆς Ἡπείρου
νὰ ὑπάρχῃ ἵνα, ὅσας τις παρουσιάζῃτε περιστάσεις,
συνηγορῇ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος
ἡμῶν καὶ οὐχὶ ἵνα εὐρίσκειν εἰς αὐτὴν καθ' ἐ-
βδομάδα, ὡς τινες ὑποθέτουσιν, ὕλην πρὸς εὐα-
ρεστον ἀνάγνωσιν.

Ἐν Μονοδένδριον ἐξελέγησαν ἔφοροι Νικ. Πανταζής, ἑφοροταμίαι Δημ. Κατσάδης, καὶ Θ. Πανταζής.

Ἐν Ἀνω Βίτση. Ι. Καραγιώργος, Φ. Δαυδής, Π. Σακελλαρίου.

Ἐν Κάτω Βίτση. Ἀνδρέας Βαζδέκης πρόεδρος, Ἀλ. Βορζάνης, Μιχ. Ἀναγνωστάκης. Ἄξιοι συγχερητηρίων εἶναι οἱ κάτω Βίτσηοι διότι καὶ πάλιν ἔδειξαν τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ ἀφοσίωσιν τῶν εἰς τὸν ἀξιότιμον Ἀνδρέαν διὰ τὰ εὐεργετήματα τὰ μεγάλα τὰ ὅποια ἀπὸ τεισσοκαταστάσεως ἐπιδαψιλεύει πᾶν γενναίον φρόνος καὶ τακτικῶς εἰς τὴν Βίτσην καὶ τὰ λοιπὰ πλησιόχωρα μὲ τὰ ποίμνιά του καὶ μὲ τοὺς Σαρακατσάνους! ἄξιοι συγχερητηρίων εἶναι καὶ οἱ δύο συνέφοροι τοῦ οἱ ὅποιοι ἐπεδίδωσαν καὶ ἔλαβον τὴν τιμὴν τὰς συνεργασθῶν μετ' αὐτοῦ. Δὲν μένει τίποτε ἄλλο τώρα παρὰ ν' ἀνακηρύξουν καὶ μέγαν εὐεργέτην τῶν τὸν αἰώνιον λυμῶν τῶν. Εὐγέ τῶν, καὶ νὰ εἶναι μετὰ τῶν καὶ τόσοι φιλότιμοι καὶ ἐντιμοὶ νοικοκυραῖοι.

ΕΚ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

Τῇ 11 Σεπτεμβρίου 1898.

Τὴν 23ην παραλθόντος ἐντὸς τῆς ἀνθούσης τῆς Θεοφανείας σχολῆς ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῆς θρησκευτικῆς ἀδελφότητος δ' Ἁγίου Σπυρίδωνος ἀκοπὴν ἔχουσας τὴν ἡθικοθρησκευτικὴν τελειοποιήσιν τῆς κοινωνίας διὰ τῆς συντηρήσεως τακτικῶν ἱεροκήρυκτος τῆς ὑποστηρίξεως τῆς Κυριακῆς ἀργίας καὶ τῆς ἐπιρρώσεως ἐν γένει τὸ ὁρθόδοξον χριστιανικὸν θρησκευτικὸν παρὰ τῇ κοινότητι ἡμῶν. Ἐτελεσθὲν παρόντων τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος καὶ πολυπληθεύς ἀποκρητὴρὸς ὑπὸ τῆς Α. Π. τοῦ μητροπολίτου Πατρὸς ἡ ἀνακρητὴρὸς τῆς τελετῆς ἁγιασμός, ὁ ἱερολογιώτατος δὲ Σπυρίδων Γκινάκας πτωχούχους θεολόγους ἐξερῶντας κατόπιν προσφωνήσεως τοῦ ἀρχιερέως τὸν πανηγυρικὸν καὶ δύο ἐκ τῶν μελῶν ἀνέλαβον τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κατεστασίου. Ἐντυπώσεως γενικῶς ὑπῆρξεν εὐάρεστος ἐκπερόντης δὲ ἅπαν τοῦ ὄντος τῆς κοινωνίας οὐκ οὐκ τὴν προσπάθειαν τῆς νεολαίας ὅπως προέβητο εἰς τὸν λόγον ἐν τῇ πατρίδι μας. Δυστυχῶς καὶ τοι ὑπάρχει ἐν τῷ τόπῳ ἐνταῦθα ἄκρα ἀγνόησις τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα ἀπὸ πολλοῦ ἤρξατο νὰ χωλαίνει, καταλλήλως τὸν δὲ μέσον εἰς ἀνακατασκευὴν αὐτοῦ εἶναι τὸ κήρυγμα τοῦ Θεοῦ λόγῳ ἐνεργουμένων συμφώνως πρὸς τὰς νέας ἀνάγκας τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν κοινωνικῶν ἀπαιτήσεων. Ἡ ἀδελφότης δὲ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος πρῶτην μέριμναν ἀναλαμβάνουσα τὴν θραπείαν τῆς φονικωτάτης ταύτης ἐλλείψεως χρηθεῖ εὐ μόνον παντός ἱππαιῶν ἀλλὰ καὶ πάσης ἐνδύσεως ὑλικῆς καὶ ἡθικῆς ὑποστηρίξεως. Εἰς τὴν θεμελίωσιν τοῦ ἔργου μεγίστης καὶ πλεονεξίας προπαθείας ἡ Α. Π. ὁ ἅγιος Νικοποῦλεως κ. Γαβριὴλ ἐκπληρώσας ἐν τούτῳ ἐπαξίως τὸν προορισμὸν αὐτοῦ, οὐδὲν δ' ἄλλο ὑπολείπεται παρὰ διοικητικὴ ἐνεργητικότητα καὶ πρακτικὰ ἔργα τῶν ἀρχῶν τοῦ καταστασίου ὑπὸ τοῦ προεδρίου τοῦ συμβουλίου καὶ τῶν μελῶν, σωφροσύνη ἄκρα καὶ οἰκονομία ὅπως σχηματισθῇ ταχέως τὸ ἀπαιτούμενον κεφάλαιον εἰς συντήρησιν τοῦ ἱεροκήρυκος καὶ πᾶσα ὑποστήριξις τῆς κοινωνίας. Τὸ ἔργον ἤρξατο ὑπὸ καλοῦς οἰωνοῦς ἡ σύνοσις τῶν ἱδρυτῶν ἀπεδείχθη πλήρης σχεδὸν μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν παρέδωκαν εἰς τοὺς διαδόχους τὴν ἀρχὴν συμφώνως πρὸς τὸ καταστατικὸν εἰς αὐτοὺς δὲ ἦδη ἐναπομένει ν' ἀναπτύξωσι τὸ ἔργον.

Δὲν ἀμεριζόμενον ἐστὶν ὅτι θὰ λείψῃ πᾶσα μακροφιλότης ὅτι πλήρης πατριωτικῆς καὶ διέπης τοὺς διευθύνοντας καὶ ἐστὶν ὅτι θέλει γίνεαι ἀρετήρια ἀναμορφώσεως. Τὸ ἀληθές ἐστὶν ὅτι ἐξακρατικὴ ὡς ἀποστολὴ καὶ ἀντιδραστικὴ, ὅργανον ὑπὸ τῶν ἐξῶ τῶν πραγμάτων ἀλλ' οἱ κρίνοντες καὶ δεικνύοντες ὁρῶντες ἐν δὲν σκέπτονται βαθεῖως διότι κύριον τῶν συμβουλῶν μέλημα εἶναι νὰ μὴ ἀναμειχθῶσιν εἰς τὰ κοινοτικά ζητήματα ἐὰν δὲ κριθῇ ποτὲ ἐν λῶν ἀπωτέρω μέλλοντι ἀναγκάσει ἡ ἐπέμβασις τῶν θὰ ἡ ἐν πνεύματι ἀδελφικῇ καὶ μόνον γνώμονα ἔχοντι τὸ συμφέρον τῆς κοινότητος.

Ἀφίκετο πρὸ ἡμερῶν ὁ νέος διευθυντὴς τῆς Θεοφανείας Σχολῆς κ. Ἰωάννης Τάσος. Εὐχόμεθα αὐτῷ ἐπιτυχίαν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Θεοφανείας Σχολῆς καὶ τῆς ἰδίᾳ αὐτοῦ ἱκανοποιήσεως. — Περιμένεται δὲ συμφωνηθεῖς διδασκαλίας τῆς Τουρκικῆς γλώσσης ἐν τῇ Θεοφανείᾳ Σχολῇ. — Ἐνθουσιώδιστατα ἐγένετο δακρύς ἡ Α. ἐξοχότης ὁ Βαλῆς τῶν Ἰωαννίνων Ὁσμάν πασῶς ὅστις διήλθε τῆς πόλεως μας ἐκτελὼν τὴν περιοδείαν αὐτοῦ. Ἐπίσης δὲ ἀναχωρῶν διὰ Πάργαν διὰ τινος τῶν ἐνταῦθα διαμένοντων Ὁθωμανικῶν τορπιλοβόλων προσηύθη ἐνθουσιώδως. — Τακτικὴ ἐναρξίς τῆς λειτουργίας τῆς Θεοφ. Σχολῆς γινέσθαι τὴν 1 Ὀκτωβρίου. — Διὰ γενικῆς Συνελεύσεως καθωρίθη ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ παρθεναγωγείου καὶ νηπιαγωγείου ἀνετίθη δὲ εἰς τὸν κ. Ε. Τσακαλίδου διαπραπὴ καθηγήτην ἐν Ἀθήναις καὶ καλὸν πατριώτην ἡ φροντίς νὰ εὖρη καταλλήλους διδασκαλιστάς. — Νέοι ἔφοροι τοῦ παρθεναγωγείου καὶ νηπιαγωγείου ἐξελέγησαν οἱ κ. Ἀναστάσιος Σκέφης καὶ Γ. Κοκκινάτος. — Ἡ νέα ἐπιτροπὴ τοῦ ἁγίου Χαλαμπίου ἐπελήθη τῆς ἐξελέγξεως τῶν βιβλίων καὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἱσολογισμοῦ διὰ τὴν προσεχῆς θύμην γινώσκει εἰς τὴν ἀδελφότητα τῆς ἐνορίας. Ἡ ἐσδοκία τῶν ἐλαίων προμηνύεται ἄφρονος. — Τὰ πράγματα ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς μετρήσεως ἡμῶν προσσχῆς. Πρὸς τὴν νὰ μισθώμεν ἀλλήλους καὶ χάριν ἀπλῶν παρεξηγήσεων νὰ διακοπώμεν καὶ αὐτὴν τὴν καλὴν ἡμέραν καὶ νὰ γινώμεθα ἐξουθενώμεθα ἐκείνων εἰς οὐς συμφέρει τὸ διαίρει καὶ βασιλεύει καὶ οἵτινες ἐν βάθει καρδίᾳ οὐδὲν ἄλλο πράττουσι παρὰ νὰ μειδιῶσι καὶ χαίρουν! Ἄς συνδιαλλαθώμεν ἄλλως δὲν θὰ ἀπολαύσωμεν τὸν περιγέλωλ μόνον τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν καὶ τὴν περιφρόνησιν.

ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ, 15 Σεπτεμβρίου. — Ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας τῆς βασιλέως τῆς Δανίας ἐνδυνάμειν. Τὸ νοσήριον τέλος φαίνεται ἐπικείμενον.

ΒΙΕΝΝΗ, 16 Σεπρίου. — Κατὰ τὰς ληθείας ἐνταῦθα ἀσφαλεῖς πληροφορίες ἐπελθούσης πλήρους συνεισησεως μετὰ τῶν τεσσάρων Μεγάλων Δυνάμεων ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τῆς χρήσεως ἐκδικαστικῶν μέτρων, ἀπεφασίσθη ἡ ἐπίδοσις τοῦ τελεσιγράφου πρὸς τὴν Πύλιν, σχετικὰ δὲ ἐδίδθησαν διατάξεις πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντίνῳ πρεσβευτάς. Τὸ τελεσίγραφον δὲ συνταχθῇ εἰς ὅρος ἔντονον, ἐπιτίθεται δὲ ἐντὸς τοῦ εἰκοσιτετραώρου, ἥτοι τὸ βραδύτερον μέχρι τῆς ἐσπέρας τῆς αὐρίου.

ΚΡΗΤΙΚΑ

Ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς Δζέβας πασῶς ἐδέχθη ἐπιτροπὴν ἐκ βέηδων, οἵτινες προεβλήθησαν παρ' αὐτῷ διὰ νὰ μετρίωσι, κατὰ πόσον ἀληθεύοντι αἱ εἰδήσεις περὶ τῆς ἀπορρώσεως τῶν τεσσάρων Δυνάμεων ν' ἀπομακρύνωσι τὸν τουρκικὸν στρατὸν ἐκ Κρήτης. Ὁ Δζέβας ἀπήντησεν εἰς τοὺς βήητας, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀνησυχῶσι, διότι αἱ τέσσαρες Δυνάμεις, περὶ ὧν λέγεται, δὲν ἔλαβον τοιαύτην ἀπόφασιν, εἰς τὸ σὺν διηρημέναι μετὰ τῶν, ὅστε δὲν δύναται νὰ μεταφερθῶσι βίαια μέτρα διὰ νὰ ἀπελάσῃ τὸν τουρκικὸν στρατὸν. Αἱ οἰκονομικαὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀξιωματικῶν ἐγκαταλείπουσι τὰ Χανιά.

Κατὰ τηλεγράφημα ἐκ Πετρούπολεως εἰς τοὺς «Καίρους» τοῦ Λονδίνου, ἡ Ρωσσία καὶ ἡ Γαλλία ἀποδέχονται ὁριστικὰ τὰς προτάσεις τοῦ Κανέβαρο περὶ Κρήτης, ὡς ἐτροποποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Σώλφωρ, καθ' ἃς αἱ τέσσαρες ἐνδιαφερόμεναι Δυνάμεις ἐγγυώνται τὴν ἀσφάλειαν τοῦ μακεδονικοῦ πληθυσμοῦ καθ' ὃ μέτρον παρήταται αὐτὴ μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ Στρατοῦ. Συμφώνως πρὸς ταῦτα θὰ γίνωσι πρὸς τὸν Σουλτάνον ἐντονοὶ παραστάσεις, ὅπως ἀποσύρῃ ἐκ Κρήτης τὰς τουρκικὰς φρουράς, ἂν δὲ αἱ παραστάσεις αὗται μείνωσιν ἀνευ ἀποτελέσματος, ἐσχεδιάσθησαν ἡδη εἰσχωρὰ μέτρα, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ φύσις δὲν ἀκαθόριστος εἰσέτι ὁριστικῶς.

Αἱ τέσσαρες συγκατοχοὶ ἐν Κρήτῃ Δυνάμεις (Ἀγγλία, Ρωσσία, Γαλλία καὶ Ἰταλία) ἀπεφασίσαν νὰ συνυπογράψωσι σύμβασιν, καθορίζουσαν σχέδιον πρὸς εἰρήνευσιν τῆς Κρήτης καὶ νὰ ἐπιδώσωσιν εἰς τὴν Πύλιν τελεσίγραφον, ζητοῦσαι, ὅπως ἀνακαλέσῃ τὸν ἐν Κρήτῃ τουρκικὸν στρατὸν καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς μέχρι τῆς προσεχῆς 15ης Ὀκτωβρίου. — Τηλεγράφημα ἐκ Κωνσταντίνου εἰς τὸν «Ἡμερήσιον Τηλεγράφων» παριστᾷ ὡς ὅπως ἀβασίμων τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ Πύλις ἤρνηται ν' ἀνακαλέσῃ τὰ στρατεύματα τῆς ἐκ Κρήτης, βεβαίως δὲ, ὅτι αἱ Δυνάμεις δὲν ἀπῆλθον εἰσέτι τὴν τοιαύτην ἀνάκλησιν. Ἡ ἀνάκλησις τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, προστίθεται τὸ αὐτὸ τηλεγράφημα, δὲν φαίνεται πολλοῦ πιθανῆ, ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης μετὰ τῶν Δυνάμεων ἀσμφωνίας, πρὸς πάντων δὲ διότι ἡ Ρωσσία ἐπέστρεψεν εἰς τὴν παλαιὰν τὴν πολιτικὴν καὶ ἐναντιοῦται εἰς τὴν λήψιν κατανοητικῶν μέτρων, ἀνευ τῶν ὁποίων οὐδὲν δύναται νὰ κατορθωθῇ καὶ τὰ ὅποια δὲν δύναται νὰ ἐπαπειλήσῃ μόνῃ τῇ Ἀγγλίᾳ, ἀφοῦ ἡ Κρήτη ἐνέστιται εἰς τὰς ἐξ Δυνάμεις.

— Ὁ «Ἡμερ. Τηλεγράφων» βεβαιώνει ἐκ πηγῆς ἀθεντικῆς, ὅτι ἡ ἐκκένωσις τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων ἀπεφασίσθη καὶ θὰ πραγματοποιηθῇ ταχέως. Ἐκ παντὸς τρόπου, προστίθεται ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερίδα, μετὰ τὰ ἐν Ἡρακλείῳ διαδραματιζόμενα γεγονότα, καὶ ἐκ διαφόρων ἐνδείξεων ἀσφαλῶς συνάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ Κρήτη ἔχθη ἐντελῶς ἀπὸ τὴν Τουρκίαν.

Ἐκ Χανίων ἀγγέλλεται, ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Κρητῶν ἐξέδωκε νέαν προκήρυξιν, ἀγγέλλουσαν, ὅτι αἱ Δυνάμεις λαμβάνουσι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὁριστικὰ μέτρα πρὸς διακανονισμὸν τῆς ἀνωμαλίας καταστάσεως, εἰς ἣν διατελεῖ ἡ νῆσις.

Τὸ αὐτὸ καίμενον τῆς προκηρύξεως ταύτης, ληφθὲν ταχυδρομικῶς: Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Κρήτης Ἐπίσημος εἰδήσις, ἡλθούσα χάρις, ἀνήγγιλλεν ὅτι οἱ ἐν Κωνσταντίνῳ πρεσβευταὶ τῶν Δυνάμεων ἔλαβον ὁδηγίαν ἀπὸ τῶς Κυβερνήσεως τῶν νὰ πραγματοποιήσωσιν τὴν Πύλιν ν' ἀποσύρῃ ἀπὸ τὴν Κρήτην τὰ στρατεύματα καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς.

Τὸ μέγα βήμα λοιπὸν ἐγένετο. Τὸ στάδιον τῆς συνεισησεως ἐτελείωσαν καὶ ἡ συμφωνία ἐπετεύχθη, ἀρχίζει δὲ τὸ στάδιον τῆς ἐκτελέσεως. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι τὸ στάδιον τοῦτο θὰ εἶναι σύντομον καὶ ὅτι οἱ Κρητῆς μετ' ὀλίγου θὰ ἐπιτύχωσιν ἐκείνο τὸ ὅποιον μετὰ τόσας ὑπομονῆς καὶ καρτερίας καὶ διὰ μέσου τόσων θυσιῶν ἐπετεύχθησαν.

Περὶ τὸν νὰ προσδίσωμεν ὅτι περισσότερον παρὰ ποτὲ χρειάζεται τώρα τάξις καὶ ἡσυχία.

Χαλέπα, 13 Σεπτεμβρίου 1898.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς (Τ. Σ.) Ι. Κ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ

Ἐκ Κωνσταντίνου τηλεγραφοῦσιν εἰς τὸν Προκτορίον Ρέντερ, ὅτι μετὰ τῶν πολιτικῶν ἐκεῖ κύκλων σπουδαίως ἀποδοτεῖται εἰς τρία προεξέχοντα γεγονότα, τὰ ὅποια παρουσιάζει ἡ σημερινὴ ἐξέλιξις τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος.

Ταῦτα δὲ εἰναι: α' Ἡ ἐνέργεια τῆς Μ. Βρετανίας, μὴ λαβούσης καθόλου ὑπ' ὄψιν τὸν Σουλτάνον καὶ μεταχειρισθείσης τὸν Ἐτέμ πασῶν, ὅπως τὸν μεταχειρίσθῃ.

β' Ἡ ψυχρὰ ὑποδοχή, ἥς ἐτύχεν, ἐκ μέρους τῶν Δυνάμεων αἱ τουρκικαὶ ἐγκύκλιοι, μὴ τυχούσαι μέχρι σήμερον οὐδεμιᾶς ἀπαντήσεως.

Καὶ τέλος ἡ ἐνέργεια τῆς Μ. Βρετανίας, ἀρνήσεως νὰ ποδεχθῇ τὴν συνδρομὴν τῶν τριῶν ἄλλων Δυνάμεων πρὸς ἐγκατάστασιν τῆς τάξεως ἐν Ἡρακλείῳ, ἐπὶ τῆς διοικήσεως τοῦ ὁποίου ἡ Ἀγγλία ὑπέχει πᾶσαν τὴν εὐθύνην. Μεγίστην ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν ἡ στάσις αὕτη τῆς Μ. Βρετανίας.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Περὶ τὸν ἄλλὰ ταυτοχρόνως καὶ χαρακτηριστικὸν ἐπιστολὴν, μαρτυροῦν πῶς ἀντιλαμβάνονται οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ τὸν ἐλλογὸν ἐπὶ τῶν ὀν-ε Ἡμερησίων Τηλεγράφων» παριστᾷ ὡς ὅπως ἀβασίμων τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ Πύλις ἤρνηται ν' ἀνακαλέσῃ τὰ στρατεύματα τῆς ἐκ Κρήτης, βεβαίως δὲ, ὅτι αἱ Δυνάμεις δὲν ἀπῆλθον εἰσέτι τὴν τοιαύτην ἀνάκλησιν. Ἡ ἀνάκλησις τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, προστίθεται τὸ αὐτὸ τηλεγράφημα, δὲν φαίνεται πολλοῦ πιθανῆ, ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης μετὰ τῶν Δυνάμεων ἀσμφωνίας, πρὸς πάντων δὲ διότι ἡ Ρωσσία ἐπέστρεψεν εἰς τὴν παλαιὰν τὴν πολιτικὴν καὶ ἐναντιοῦται εἰς τὴν λήψιν κατανοητικῶν μέτρων, ἀνευ τῶν ὁποίων οὐδὲν δύναται νὰ κατορθωθῇ καὶ τὰ ὅποια δὲν δύναται νὰ ἐπαπειλήσῃ μόνῃ τῇ Ἀγγλίᾳ, ἀφοῦ ἡ Κρήτη ἐνέστιται εἰς τὰς ἐξ Δυνάμεις.

— Ὁ «Ἡμερ. Τηλεγράφων» βεβαιώνει ἐκ πηγῆς ἀθεντικῆς, ὅτι ἡ ἐκκένωσις τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων ἀπεφασίσθη καὶ θὰ πραγματοποιηθῇ ταχέως. Ἐκ παντὸς τρόπου, προστίθεται ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερίδα, μετὰ τὰ ἐν Ἡρακλείῳ διαδραματιζόμενα γεγονότα, καὶ ἐκ διαφόρων ἐνδείξεων ἀσφαλῶς συνάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ Κρήτη ἔχθη ἐντελῶς ἀπὸ τὴν Τουρκίαν.

ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΟΥ ΑΛΗ

(Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ἱστορίας Ἀραβαντινοῦ χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν).

Ἡ κτήσις τῆς Πάργας ἀνήγαγεν εἰς τὸ κατακρησθῆναι αὐτῇ τὴν πολιτικὴν σημασίαν τοῦ Ἀλῆ. Ἐξελθὼν τὸ Κράτος αὐτοῦ τότε ἐπὶ τῶν πρῶν τῆς Ἡπείρου τμημάτων, ἐπὶ τῶν ἡπαρχιῶν Ἀρχιδος καὶ Γκιόρτζας, ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν Γρεβενῶν καὶ Βεντσῶν, ἐπὶ τῆς χώρας τῶν Ἀργεῶν καὶ τοῦ Ἀσπροποτάμου, ἐπὶ τῆς χώρας τῆς ἀπὸ Λιβαδίας μέχρι τῶν Θεσσαλικῶν ὁρίων ἐκτεινομένης, ἐπὶ τῆς Αἰτωλοκακαρνιαίας, Λοκρίδος καὶ Φωκίδος, ἐμμέσως δὲ ἐπὶ τῶν Θεσσαλικῶν χωρῶν. Ἀλλὰ πλὴν τούτου ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ ἐπιρροὴ ἐξικνεῖτο διὰ τὸν τρόπον, ὅν ἐνέπνευσε, καὶ μέχρι τῶν ἀπωτέρων Ἰλλυρικῶν καὶ Μακεδονικῶν καὶ Θρακικῶν ἐπὶ τὴν χώραν. Τοιαύτην κακτημένην θέσιν ὕλογον ἦν, τὸ διαιρεῖν καὶ ὁ πόθος τῆς αὐτονομίας, ὁ ἀπὸ μακροῦ χρόνου γεννηθεῖς ἐν αὐτῷ καὶ κρατύνωνται ὁ σπέρμα τοσοῦτον μέλλον, ὅσοι πλὴν τῆς περιωπῆς εἰς ἣν ἐνέβη καὶ τοῦ ἀμετρήτου πλούτου, ὃν ἔχεν ἀποταμίωσει, ἡδύνατο νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῶν υἱῶν καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀφοσίωσιν πολυαριθμοῦ καὶ μαχίμου Ἀλβανικοῦ στρατοῦ, ἐν ᾧ πλὴν τῶν ἀτάκτων στρατῶν ὑπῆρχον καὶ σώματα τινα ὑπὸ Εὐρωπαϊκῶν ἀξιωματικῶν ἐκγυμνασθέντα καὶ δισπόμενα αὐτοῖς. Διευρύνοντο δὲ ἡ φιλοδοξία τοῦ Ἀλῆ καὶ ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν κολλῶν, οἵτινες καὶ διὰ τοῦ τίτλου ἡγεμόνος καὶ προσωποποιῶν τοῦ κρατικοῦ καὶ μεγαλειότητος προσηγόρευον αὐτόν.

Ἀλλὰ τὰ φιλόδοξα ταῦτα σχέδια διεσκόδατο πνεῦμα δυσμενές, πνεῦμα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως: ἐμπέριτο δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιχρῆς ταύτης νὰ κλινῇ ἡδρικτικῶς πλεὺν ὁ ἀσπὴρ τοῦ Ἀλῆ πρὸς τὴν δύσιν. Ἀπὸ πολλῶν ἑῶν ἐν τῇ Ὁθωμανικῇ φιλοδοξίᾳ ἔχον σπείρει εἰς πολυπληθεῖς ἐκβροὶ αὐτοῦ τὸν τῆς δυσμενείας σπῆρον, ὅστις δὲν ἐβράδυνε νὰ φυῇ ἐν τῷ καλλιερῆντι ἰδαί. Αἱ ἀδικαίαι καὶ καταδιώξεις τοῦ Ἀλῆ ἔχον ἀναγκάσει πλείστους Χριστιανούς καὶ Ὁ-

πρὸς τὸ παρὸν δι' ἄλλα νὰ φροντίσουν καὶ οὐχὶ νὰ χάνουν τὸν πολυτίμον καιρὸν τῶν εἰς συζήτησιν διὰ τὸν διορισμὸν διοικητοῦ. Τὸ ἀναγκαιότερον καὶ μᾶλλον ἐπιόν σήμερον εἶναι ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς τάξεως ἐν τῇ νήσῳ.

Τηλεγραφήματα ἐκ Σαγκάης καὶ Πεκίνο μεταδίδουσιν ἀντιφατικὰς εἰδήσεις περὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κίνας. Τὰ μὲν ἀναφέρουσιν ὅτι ἀπόπειρα δολοφονίας κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἐγένετο, ἄλλα δὲ καταγγέλλουσιν τὴν χηρὰν αὐτοκράτειραν, ὅτι, συνεχῶς τῶν συμβούλων τῆς αὐτοκρατορίας, ἐχάλεσε συνωμοσίαν κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς, ἵνα ἀνέλθῃ εἰς τὸν θρόνον. Φόβος ἐπαναστάσεως ἐκλήθη καὶ πάλιν εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ πρὸ μικροῦ παυθεὶς Λη-Χου-Τσάγκ. Τ' ἀνάκτορα τοῦ Πεκίνο καὶ αἱ κεντρικότεραι ὁδοὶ φρουροῦνται ὑπὸ πυροβολίου.

Κατ' ἐπισήμους πληροφορίες, παραχαλὶ ἐξερράγησαν ἐν νέῳ εἰς τὴν Ἀλῶ Ἀλβανίαν ἐξ ἀφορμῆς γενόμενον οὐλλήψην συνεπεία τῶν ἀναρχισμῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Οἱ Ἀλβανοὶ ὑπαρχοὶ ἀπῆλθον τὴν ἄμεσον ἀπελευθέρωσιν τῶν οὐλλήψων, ἀπειλούσαντες ὅτι θὰ στασιάζουσιν. Εἰς ὅλον τὸ διαμέρισμα ὁ ἐραθισμὸς ἐπιτείνεται καὶ ἡ κατάστασις εἶναι εἰς ἄκρον ἀνώμαλος.

Προκειμένη νὰ τελεσθῶσιν ἐπισήμως τὰ ἐγκαίνια τῆς βουλγαρικῆς ἐκκλησίας ἐν Κωνσταντίνῳ, ὅπως ἀσφαλίσθαι καὶ ἐπικαλεσθῶσι ὁρασιαν. Ἀλλ' ὁ ἀνὴρ οὗ τὰ παθήματα ἐξήγειραν τὴν κατὰ τοῦ Ἀλῆ βίαν, ὁ ἀνὴρ, ὅστις προέκλεσε τὸ τελεσφόρον κτύπημα κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ τρομεροῦ Ἀλῆ, ὑπῆρξεν ὁ Ἰσμαὴλ Πασάμπεης. Ὁλόκληρον Ὀδυσσεὶαν ἀποτελοῦσιν αἱ περιπέτειαι τοῦ ἀνδρὸς τούτου λεπτομερῶς ἐν τῷ χειρογράφῳ τοῦ Περαιῶς ἐκτιθέμενος, ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ὑποπείσας ὑπὸ τὴν δυσμενείαν τοῦ Ἀλῆ καὶ διεξαχθέντος μετὰ τῶν τελευταίων αὐτοῦ στιγμῶν δεινὸν κατ' αὐτοῦ ἄγωνα ἀνδρείως καὶ κατ' ἰσχύει.

Εἰδομένη ἀνωτέρω τὴν Ἰσμήλ τοῦτον, μετὰ τὴν ἐκ Θεσσαλίας ἀπομάκρυνσιν, προσφυγόντα μετ' ἑκατὸν περίπου σωματὸν τῶν πιστοτέρων αὐτοῦ καὶ μᾶλλον εὐπόρων παρὰ τῷ Πασᾷ τῆς Εὐβοίας. Ἐκεῖ δὲ παραμείνας ἐπὶ τινὰ χρόνον ἡνυχάζοντα, μετὰ δὲ δολοφονίᾳ τοῦ Ἀλῆ ἔχον εἰσελθὲν κρυφίως εἰς Χαλκίδα, νὰ φύγῃ τὴν 13 Ἰουλίου 1813 εἰς Κάρυστον ὅπου ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Μιητῶν Ὀμῆρ καὶ Ἰμπραήμ. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ μόνον δέκα τέσσαρες μῆνας ἐμείνε, διότι, πληροφορηθεὶς παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει φίλων του, ὅν ἰσχυρότερος ἦν ὁ πολὺς Χαλὶς Ἐρβέντης, ὅτι καὶ ἐν Κάρυστῳ δὲν εὐρίσκειτο ἐν ἀσφαλείᾳ, οὕτως ἥτο ἀρμόδιος ὁ χρόνος τῆς προσφυγῆς τοῦ εἰς Κωνσταντίνουπολιν, ἐπὶ τῇ φεγγαρίᾳ τῶν φεγγαρίων καὶ συνοδουμένων ὑπὸ τοῦ Ὀμῆρ ἀπὸ Πέλου εἰς Τσακίαν (Κυβανίαν) παρὰ τὴν Μιχάελ Μιητῆ. Καταμείνας καὶ παρὰ τούτῳ ἐπὶ τινὰ χρόνον καὶ ἀμετρίαν ἀντιμετώπιοντες περὶ τοῦ πρακτικοῦ (διότι ὁ πρὸς δὲ ἀπέστη Πασᾶς τῆς Κιουσάγιας Σιακὴρ ἀπῆλθεν αὐτῷ, ὅτι ἐπειδὴ δὲν θέλει νὰ δυσαρεστήσῃ τὸν Ἀλῆν ἀναγκάσει νὰ μὴ τὸν δεχθῇ παρ' αὐτοῦ), ἀπεφασίσαν ἐπανελθὲν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν. Ἐπιβιβάσθαι δὲ τότε εἰς Καββάλαν, ὅπου συναντήσας τὸν ἀρχαῖον φίλον του Χουσίην Τζορβαντζόγλου ἐφιλοξενήθη ὑπὸ αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῆς μαστιχούσης τότε τῆς χώρας πανώλους, ἡναγκασθέντες τότε

ΠΕΝΘΟΣ βρύει καὶ ἄλυστον ἐκάλυψε τὸν οἶκον διακρεπούς λογίου, τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν φίλου κ. Γ. Σωτηριάδου. Ἡ πεφλημένη αὐτοῦ σύζυγος Εὐγενία τὸ γένος Σολόμο, ἀπέθανε τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα αἰφνιδίως ἐξ ἐκλαμψίας. Ἦτο γυνὴ ὑπέροχος διὰ τὴν παιδείαν καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτῆς ἰδιοφυΐαν, διὰ τὸ πνεῦμα καὶ τῆς καρδίας αὐτῆς τοὺς θαυραυτοὺς. Ἐξ εὐγενοῦς ῥωσικοῦ οἴκου καταγομένη, θυγάτηρ ῥώσου στρατηγοῦ τοῦ μηχανικοῦ, ἐσπούδασε τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ἐν Μονάχῳ, ἀνηγορεύθη δὲ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας ὑπὸ τοῦ ἐν Ζυρίχῃ Πανεπιστημίου. Ἐν Μονάχῳ σπουδάζουσα ἐγνώρισε τὸν στωϊκὸν Ἕλληνα, ὅστις ἐγένετο κατόπιν σύζυγός της. Ὁ ἱστορικός καὶ ἡ γεωλόγος ἡγάπηθησαν, τὸν δ' ἔρωτά των ὑλόγησεν οὐ μόνον ἡ ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐπιστήμη, διότι ὁ ἔρωας ἐκεῖνος ἐδίδεν αὐτοῖς τότε ἐν Μονάχῳ ἐμπνευσιν καὶ ζήλον πρὸς ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν ἐξ ἧς ἐξηρτᾶτο τὸ μέλλον. Καὶ ἐνῷ τοῦ Σωτηριάδου ἡ ἐπὶ διδακτορικῇ

ἀναγορεύσει ἱστορικῇ πραγματείᾳ ἡγορᾶτο ὑπὸ τῆς ἐν Μονάχῳ Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ ἐδιδάσκοντο εἰς τὴν σειράν τῶν δημοσιευμάτων αὐτῆς, ἡ μελλοντοφύειν αὐτῆς τῇ διδακτορικῇ τῆς ἀναγορεύσεως ἐλάμβανε παρὰ τῆς ἐν Πέτροπολιν Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τὴν τιμητικὴν ἐντολὴν νὰ μεταφράσῃ μέγα ἐπιστημονικὸν ἔργον ῥωσιστὶ, ὅπερ θὰ ἐξεδίδετο ἐπιμελείᾳ τῆς Ἀκαδημίας. Τοιαύτην ὑπέροχον γυναικᾶ καὶ πολύτιμον σύντροφον τοῦ βίου ἀπώλεσεν, ὡς ὑπὸ μοῖρας ἀπηνόως ἀγρίως πληγῆς ὁ κ. Σωτηριάδης. Ἡ Εὐγενία Σωτηριάδου ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» ἐπιστημονικὴν κρίσιν τοῦ περὶ Πελοποννήσου συγγράμματος τοῦ Γερμανοῦ Γεωλόγου κ. Φίλιππον, ὅστις δὲν ὑπώπτευν, ὅτι ἀδρά κυρία ὑπῆρξεν ὁ ἐπικριτὴς του, διεβίβασε δὲ ἐπιστολὴν κολακευτικωτάτην πρὸς τὴν λογιὰν δέσποιναν, ἀποκαλῶν συνάδελφον, αὐτὴν καὶ ἀποτεινόμενος ὡς πρὸς ἀρετὰν δόκτορα. Ὅτε δὲ ἡ πολυθρήνητος Εὐγενία ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐκ τῆς πλάνης, ἀπαντῶσα εἰς

τὴν ἐπιστολὴν του, ἔγραψε πρὸς αὐτὴν γράμμα τοῦ ὁποῦ τοῦ κείμενον δημοσιευόμενον, θὰ ἦτο μνημεῖον τιμῆς διὰ τὸ γυναικίον φύλον. Ἀλλ' ἡ ἔξοχος γυνὴ δὲν διεκρίθη μόνον ὡς ἐπιστήμων, ἀλλὰ καὶ ὡς καλλιτέχνης, αὐτὴ πρώτη εἰσαγαγούσα παρ' ἡμῶν τὰς ἐπὶ ξύλου ἐγκαύστους εἰκόνας διὰ πυρογραφίας. Τὰ καλλιτεχνήματά της ἐθαυμάσθησαν, ἐξετέλει δὲ πλήρεις ζωῆς συνθέσεις διὰ τῆς πυρίνης γραφίδος της. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἐν ἀμυδρᾷ καὶ βραχυτάτῃ σκιαγραφίᾳ ἡ ἑκτακτος γυνὴ. Δέσποινα σπανία, ἐπιστήμων πολυμαθὴς, καλλιτέχνης συμπαθεστάτη, γυνὴ ἀβρὰ, εὐφυής, ἀξιαγάπητος, ἀφελής, πλήρης ἀφωσιώσεως καὶ μεστή χαρισμάτων. Δικαίως θρηνεῖ ἀπαρηγόρητος τὴν συμφορὰν τοῦ σύζυγου καὶ συνθηροῦμεν μετ' αὐτοῦ τὸν σπαρακτικὸν θάνατον ἀληθμονήτου ὑπάρξεως. Μετὰ λύπης δὲ θὰ ἀκούσῃ τὸν θάνατον αὐτῆς καὶ ὅσοι τῶν Ἑπειρωτῶν τὴν ἐγνώριζαν ἐν Ἰωαννίνοις ὅπου ἐπὶ διατίαν διέμεινεν ὅτε ὁ κ. Σωτηριάδης ἦτο γυμνασιάρχης τῆς Ζωσιμαίας.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΝ ΗΠΕΙΡῳ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΙΝ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Τὴν 4 ὥραν ἡ 1 ἑλληνικὴ ταξιαρχία κατέβαλε μίαν νέαν καὶ τελευταίαν προσπάθειαν. Ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ (10 σύνταγμα) ἐπέτυχεν νὰ προχωρήσῃ ὀλίγον πρὸς βορρᾶν, ἀλλ' ἡ κινήσις της αὐτὴ ἀνεκόπη πολὺ ταχέως. Ἡ μάχη ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς 8 ἐσπερινῆς ὥρας, ὅτε καὶ ἔπαυσεν ἐξ αἰτίας τοῦ σκότους, διαρκεσασα πλέον τῶν 15 ὥρων. Ἡ δρᾶσις τῆς 3 ταξιαρχίας περιωρίσθη ἀκόμη μίαν φορὰν εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐνισχύσεων πρὸς τὴν πρώτην. Μόνον τὸ πυροβολικὸν τῆς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην κανονιοβολῆσαν τὴν δεξιὰν τουρκικὴν πτέρυγα.

Ἡ ταξιαρχία Μπαϊρακτάρη ὑπέστη μεγάλας ἀπωλείας, ἰδίως εἰς ἀξιωματικούς (7 ἀξιωματικοὶ ἐφονεύθησαν, 26 ἐπληρώθησαν καὶ 525 ὀπλῖται ἐτέθησαν ἐκτὸς μάχης). Ἐπειδὴ ὅλοι αἱ μονάδες εἶχον χρησιμοποιοθῇ, οἱ δὲ ἄνδρες των κατὰ συνέπειαν ἦσαν ἐξησθενημένοι, παρίστατο ἀδύνατος ἡ διατήρησις τῶν καταληφθεισῶν θέσεων καὶ ἡ ὁχύρωσις των κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα αὐτοὺς ἀπὸ γενικῆς ἐπιθέσεως τῶν Τούρκων, ἧτις ἀνεμένετο τὴν ἐπομένην πρωΐαν.

Ὁ διοικητὴς ὅθεν τῆς 1ης ταξιαρχίας ἀπεφάσισε νὰ φέρῃ τὰ στρατεύματά του ὀπίσθεν καὶ νὰ καταλάβῃ ἐκ νέου τοὺς λόφους τοῦ Ἰμαρέτ. Ἡ κίνησις ἐξετελέσθη κλιμακῶδως ἀρχίσασα τὴν 11ην ἐσπερινὴν ὥραν καὶ περατωθεῖσα περὶ τὰ χαράγματα. Τὸ 6ον πεζικὸν σύνταγμα ἐξηκολούθησεν ἀποτελοῦν τὴν δεξιάν, τὸ 10ον κατέλαβε θέσεις παρὰ τὴν ὁδὸν Χανοπούλου, τὰ δὲ ἄλλα σώματα παρέμειναν ἐν ἐφεδρείᾳ. Τὰς προφυλακὰς ἐσχημάτισαν οἱ τρεῖς λόχοι τοῦ μηχανικοῦ.

Τὰ πολεμοφόδια τῆς Ἑπειρωτικῆς φάλαγγος ἐξαντλοῦνται. Κατάπανους τοῦ βομβαρδισμοῦ τῆς Πρεβέζης.

Ἐπειδὴ ἡ ταξιαρχία Γκολφινούπουλου ἐξετίθετο διὰ τῆς ὑποχωρητικῆς κινήσεως τῆς 1ης ταξιαρχίας, ἐν τάγμα τοῦ 9ου πεζικοῦ συντάγματος ἀπεστάλη πρὸς νοτιοανατολὰς τῆς Σταρόκας, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς πλαγιοφυλακὴ καὶ συγχρόνως κρατήσῃ τὸν μεταξὺ τῶν δύο ταξιαρχιῶν σύνδεσμον.

Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 2ας πρὸς τὴν 3ην Μαΐου οἱ Τούρκοι ἀνῆγειραν προχώματα διὰ τὸ πεζικὸν καὶ τὸ πυροβολικὸν των. Κατὰ τὰς δύο αὐτὰς ἡμέρας ἐδοκίμασαν ἀπείρους δυσκολίας, ὅπως περιποιηθοῦν τοὺς τραυματίας των καὶ τοὺς μεταφέρουν κατόπιν εἰς Ἰωάννιναν.

Τὴν 2αν Μαΐου ἡ Ἑπειρωτικὴ φάλαγξ, ἡ κατέχουσα τὸν ἰσθμὸν τῆς Νικοπόλεως ἀπέκρουσε τὰς προσβολὰς δύο τουρκικῶν ταγμάτων ἐπιτεθέντων διαδοχικῶς κατ' αὐτῆς ἐκ Καμκρίνης.

Τὰ πολεμοφόδια ὅμως καὶ αἱ τροφαὶ τῆς φάλαγγος ἤρχισαν νὰ ἐξαντλῶνται, ἡ δὲ θέσις της καθίστατο κρίσιμος, ἐὰν ἡ 3η ταξιαρχία δὲν κατάρθωνε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πρὸς τὴν γέφυραν τοῦ Δούρου πορείαν της.¹⁾

(1) Ἐντελὴ ἀνακρίβη εἶνε τὰ περὶ τῆς φάλαγγος ὡς καὶ πολλὰ τῆς δράσεως τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ περὶ ὧν ἄλλοτε.

Ἐκτὸς αὐτοῦ ὁ στόλος, ὅστις ἐπίσης δὲν εἶχε σχεδὸν πλέον πυρομαχικά, εἶχε παύσει τὸν βομβαρδισμόν τῆς Πρεβέζης καὶ εἶχεν ἀναχθῇ εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος.

Ἡ κατάστασις τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. — Ὁ Ὀσμὰν πασᾶς μεταβαίνει, ὅπως προσβάλλῃ ἐκ τῶν πλαγιῶν τοὺς Ἕλληνας.

Τὴν πρωΐαν τῆς 3ης Μαΐου ἡ ταξιαρχία Μπαϊρακτάρη παρετάθη ἐπὶ τῶν νέων θέσεων τῆς ἐροδιασθεῖσα διὰ πολεμοδοσίαν καὶ τροφῶν, καθ' ἣν στιγμὴν τὸ μηχανικὸν ἡσυχολεῖτο εἰς τὴν ὁχύρωσιν τοῦ ἄνω Ἰμαρέτ. Τὰ στρατεύματα ὅμως ἦσαν ἡσυχάζοντα καὶ ἐσθενημένα ἡθικοῦ, κατόπιν τῆς διήμερου μάχης, τῆς μεγίστης κοπώσεως, τῶν σοβαρῶν ἀπωλειῶν καὶ τοῦ ἐλείνου καιροῦ. Ἡ ἀργιλλώδης γῆ μετὰ τὴν βροχὴν παρεκώλυε τὰς κινήσεις τοῦ πυροβολικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐξ ἄλλου ἐστερεῖτο πυρομαχικῶν. Ἐκ τῆς αἰτίας αὐτῆς μόλις τέσσαρα πυροβόλα ὀρεῖνὰ ἡδυνήθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ διαθέσῃν διὰ τὸν ἐνδεχόμενον κανονιοβολισμόν τῆς ὁδοῦ Χανοπούλου.

Οἱ Τούρκοι δὲν ἐπεχείρησαν ἐπιθέσιν, ἀρκεσθέντες εἰς τὴν ἐπανάκτησιν τῶν θέσεων, ἃς εἶχον τὴν προτεραίαν. Περὶ τὴν ἐσπέραν ἔκαμαν κινήσεις τινὰς πρὸς τὴν Γρεμνίτσαν, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Ἐν τούτοις ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου πτέρυγος προετίθεντο νὰ ἐπιχειρήσῃν μεγάλην προσβολήν. Πράγματι ὁ Ὀσμὰν πασᾶς εἶχεν εἰσέλθει μετὰ τινῶν ταγμάτων διὰ τῆς γέφυρας τοῦ Δούρου εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Σαλαώρας, ὅπου δὲν συνήντησεν εἰμὴ ἀσθενῆ ἀντίστασιν ἐκ μέρους ἀποσπασμάτων τινῶν μονάδων τῆς ταξιαρχίας Γκολφινούπουλου. Αἱ μονάδες αὗται ἀπεσύρθησαν πρὸς τὴν Βίγλαν καταδιωχθεῖσαι ὑπὸ 3 ταγμάτων τοῦ Ὀσμὰν πασᾶ. Ὁ Ὀσμὰν μετὰ τῶν ὑπολοίπων ταγμάτων του στρέψας ἀριστερὰ, νοτίως τοῦ βάλτου, διηυθύνθη πρὸς τοὺς Χαλκιᾶδες, ὅπως προσβάλλῃ ἐκ τῶν πλαγιῶν τὴν 3ην ἑλληνικὴν ταξιαρχίαν. Ἡ νύξ ὅμως ἐπελθούσα διέκοψε τὴν κίνησιν αὐτὴν τῶν Τούρκων πρὶν λάβῃ χώραν σπουδαία τις πολεμικὴ ἐνέργεια.

Ἐποχὴ πρὸς τὴν Ἀρταν. — Ἡ ταξιαρχία τοῦ Δόξα. — Αἱματηρὰ μάχη τῆς Ἑπειρωτικῆς φάλαγγος.

Ἡ θέσις τῶν Ἑλλήνων ἦτο κρίσιμη. Ἀναγκαιζόμενοι ἐκ τοῦ μετώπου ἡπειλοῦντο συγχρόνως καὶ ἀπὸ τῶν δύο αὐτῶν πλευρῶν, ἐνῷ αἱ σωματικαὶ καὶ ἡθικαὶ δυνάμεις των ἦσαν τελείως ἐξητλημέναι. Ἀπέναντι τῆς καταστάσεως ταύτης ὁ συνταγματάρχης Μάνος ἀπεφάσισε τὴν 9ην καὶ ἡμίσειαν ἐσπερινὴν ὥραν ν' ἀποσύρῃ τὰ στρατεύματά του ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀράχθου. Ἡ ὑποχώρησις ἀρχίσασα ἐκ τοῦ δεξιοῦ καὶ κατὰ κλιμακίαν, ἐξετελέσθη μετὰ μεγίστης τάξεως. Ἐν τάγμα τοῦ 6ου πεζικοῦ συντάγματος καὶ εἰς οὐλαμὸς ἱππικοῦ ἀπέτελουν τὴν ὀπισθοφυλακὴν ἐπὶ τῶν ὑψομάτων τοῦ Ἰμαρέτ. Τὰ σώματα ταῦτα δὲν ὑπεχώρησαν εἰμὴ ὅταν ὁλόκληρος ἡ 3η ταξιαρχία διέβη τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ.

Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς 1ης, 2ης καὶ 3ης

Μαΐου, ἡ 2α ἑλληνικὴ ταξιαρχία τοῦ (Δόξα) εἶχε συμπλοκάς τινας μετὰ τῶν πρὸς τὴν Πλάκαν καὶ τὸ Συρράκον τουρκικῶν ἀποσπασμάτων, ἐπιτυχούσα μάλιστα καὶ τὴν κατέληψεν τῆς τελευταίας ταύτης θέσεως, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ προχωρήσῃ καὶ πέραν αὐτῆς, ἐξ αἰτίας τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἰχθροῦ καὶ τοῦ ἐλείνου καιροῦ.

Ὁ συνταγματάρχης Μάρκος Βότσαρης εἰσοδοποιήθη περὶ τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ περὶ τῆς κινήσεως πρὸς τὴν Πρεβέζαν μεγάλου τουρκικοῦ σώματος τοῦ (Ὀσμὰν πασᾶ). Ἦτο λοιπὸν ἐπ' ἀναγκῆς νὰ ἐπιβιβασθῇ ὅσον ἡδύνατο ταχύτερον τὴν Ἑπειρωτικὴν φάλαγγα ἐπὶ τῶν πλοίων. Ἀλλ' ἡ τρικυμία τῆς θαλάσσης ἡμποδίζε τὰ σκάφη νὰ πλησιάσῃσιν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Ὁ συνταγματάρχης Βότσαρης ἠναγκάσθη ἐπομένως νὰ βαδίσῃ τὴν νύκτα τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην Μαΐου κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ὅπως ἐπιβιβασθῇ τῶν κανονιοφόρων.

Κατὰ τὴν πορείαν αὐτὴν ἡ Ἑπειρωτικὴ φάλαγξ συνήψεν αἱματηρὰν μάχην μετὰ σώματος στρατοῦ τῆς ἐν Πρεβέζῃ φρουρᾶς καθ' ἣν ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληρώθησαν ἐν ὅλῳ Ἕλληνες 320 καὶ 200 ἄλλοι ἐγένοντο ἄφαντοι.

Σημ. Φ. Η. Ἡ περίοδος αὕτη εἶνε ἐντελὴς ψευδής. Τὸ ὅλον φονευμένοι καὶ πληγωμένοι ἐκ τῆς φάλαγγος ἀνέρχονται εἰς 120.

Ἡ ἀνακωχὴ — Ἀντικατάστασις τοῦ Μάρου. — Αἱ ἐν Ἑπείρῳ ἀπώλειαι ἐν συνόλῳ.

Τὴν 4ην Μαΐου οἱ δύο ἀντίπαλοι στρατοὶ εἶχον καταλάβει τὰς θέσεις, ἃς κατεῖχον κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐχθροπραξιῶν, τὴν δὲ 5ην Μαΐου ὑπέγραψαν ἀνακωχὴν προσωρινήν, ἧτις τὴν 7ην ἰδίῳ μνηδὸν ἀνενώθη γεινομένη δεκαπενθήμερος καὶ κατόπιν παρετάθη μέχρι τοῦ πέρατος τῶν περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεων.

Ὁ συνταγματάρχης κ. Μάνος καὶ ὁ ἀντισυνταγματάρχης κ. Γονατᾶς ὁ ἐπιτελεάρχης τοῦ ἀνεκλήθησαν εἰς Ἀθήνας, ὁ δὲ συνταγματάρχης Σμόλενιτς (ἄδελφός τοῦ ἐν Ρεβενίῳ καὶ Βελιστίῳ δρᾶσαντος) διωρίσθη διοικητὴς τῆς ἐν Ἑπείρῳ μεραρχίας μετὰ τοῦ ταγματάρχου Κωνσταντινίδου, ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπιτελείου. Οἱ δύο οὗτοι ἀξιωματικοὶ ἀρίχθησαν εἰς Ἀρταν τὴν 9ην Μαΐου.

Αἱ ὀλικαὶ ἀπώλειαι τῶν Τούρκων ἐν Ἑπείρῳ ἦσαν 91 φονευμένοι καὶ 264 πληγωμένοι. Τῆς δὲ 3ης Ἑλληνικῆς μεραρχίας 387 φονευμένοι, 700 πληγωμένοι καὶ 60 αἰχμαλῶν.

Προσθέτοντες οἱ τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς τὰς ἐν Θεσσαλίᾳ ἀπώλειαι τῶν δύο ἀντιπάλων στρατῶν, ἔχομεν:

Τούρκοι ἐν ὅλῳ φονευμένοι	Ἕλληνες ἐν ὅλῳ φονευμένοι
991	832
πληγωμένοι	2664
2664	2447
αἰχμαλῶται	151
151	247

Ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων Τούρκων ἀξιωματικῶν ἀνῆλθεν εἰς 74, ἧτοι σχεδὸν 8 ἐπὶ τοῖς 100 τοῦ ὀλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν φονευθέντων. Οἱ νεκροὶ αὗτοι ἀξιωματικοὶ ἦσαν δύο στρατηγοί, 27 ἀξιωματικοὶ ἀνώτεροι καὶ 45 κατώτεροι.